

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 1 (14)

1	Syfte	3
2	Ansvar, roller och skyldigheter	3
2.1	Riktlinjer mot kränkande särbehandling	3
2.2	Arbetsgivare/Entreprenör	3
2.2.1	<i>Inhyrd personal</i>	3
2.3	Samordningsansvarig	3
2.4	BAS-P / BAS-U.....	4
3	Arbete på anläggning, arbetstider och nycklar	4
3.1	Arbetstider	4
3.2	Ensamarbete	4
3.3	Nycklar och ID-kort	4
4	Utbildningar, utbildningsbevis och språkkrav	4
4.1	Lokal säkerhetsintroduktion	4
4.2	SSG.....	5
4.3	ESA - Energibranschens säkerhetsanvisningar	5
4.4	Utbildningsbevis.....	5
4.5	Språkkrav	5
5	Riskhantering.....	5
5.1	Skyddsronnd.....	5
5.1.1	<i>Skyddsronder i projekt</i>	6
5.1.2	<i>Årliga skyddsronder</i>	6
5.2	Riskbedömningar.....	6
6	Kemiska produkter och risker	6
6.1	Säkerhetsdatablad.....	6
6.2	Förvaring och märkning	7
6.3	Bekämpningsmedel	7
6.4	SF6 och Köldmedium.....	7
6.5	Olja.....	7
7	Avfall	7
7.1	Farligt avfall	8
8	Heta arbeten.....	8
9	Trånga ledande utrymmen.....	8
10	Utrustning, maskiner, verktyg och skyddsanordning.....	9

<i>Rubrik</i>		
HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i>	<i>Dokument id</i>	<i>Utgåva nr</i>
2019-03-06	S3694	3
<i>Utfördare</i>	<i>Godkänd</i>	<i>Sida nr (av)</i>
Marie Jacobsson	Sara Jönsson	2 (14)

10.1	Skyddsanordning.....	9
10.2	Personlig skyddsutrustning.....	9
10.3	Handverktyg, handmaskiner.....	9
10.4	Besiktningsskyldig utrustning	9
10.5	Ställningar	9
10.6	Stegar och arbetsbockar.....	10
10.7	Arbete med lyftanordningar och lyftredskap.....	10
	10.7.1 Förare av lyftanordning	10
11	Brandsäkerhet	11
11.1	Brandutrustning och brandlarm.....	11
11.2	Gasflaskor.....	11
12	Miljö- och Arbetsmiljöplan	11
12.1	Arbetsplatsdispositionsplan (APD-plan).....	12
13	Incidenter, riskobservationer och riskfyllda beteenden	12
13.1	Incident.....	12
13.2	Riskobservationer och förbättringsförslag	13
13.3	Utredning av incidenter.....	13
14	Tillfälliga etableringar	13
15	Alkohol och droger.....	13
16	Ordning och reda.....	13
17	Trafikregler.....	13
18	Buller	14
19	Dammande arbete	14
20	Arbete i mark och vatten	14
21	Energianvändning	14
22	Miljödatarapportering.....	14

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 3 (14)

1 Syfte

Arbete och besök vid Sydkraft Hydropower ABs (SHP) anläggningar ska inte orsaka skada på människa, miljö eller anläggning.

2 Ansvar, roller och skyldigheter

2.1 Riktlinjer mot kränkande särbehandling

Ingen ska utsättas för kränkande särbehandling på våra arbetsplatser.

Sydkraft Hydropower AB har ett övergripande ansvar för arbetsmiljön på våra arbetsplatser vilket innebär en skyldighet att vidta åtgärder för att förebygga och förhindra att någon arbetstagare eller entreprenör som jobbar åt oss utsätts för kränkande särbehandling.

Det är vårt gemensamma ansvar att förhindra kränkande särbehandling genom att tänka på ordval och uppträdande, motverka oacceptabelt uppträdande hos andra och stödja den som blir utsatt.

Det är vårt gemensamma ansvar att agera om vi upptäcker handlingar som inte är förenliga med vad vi inom SHP förväntar oss av våra medarbetare och entreprenörer.

2.2 Arbetsgivare/Entreprenör

Varje arbetsgivare ansvarar för att följa systematiskt arbetsmiljöarbete (SAM) och ska kunna redovisa detta för beställaren. Arbetsgivaren är skyldig att tillhandahålla rätt personlig skyddsutrustning samt säkerställa att den egna personalen har nödvändig kompetens. I arbetsgivaransvaret ligger även att utföra tillräckliga skyddsåtgärder, planera arbetet och utföra tillsyn av lokaler, maskiner och utrustning samt ansvara för att utrustning är godkänd och besiktigad.

Utländska entreprenörer ansvarar för att *SFS 1999:678 Lag om utstationering av arbetstagare* följs. Det åligger entreprenör att säkerställa att egen personal och eventuella underentreprenörer följer gällande regler och krav som anges i denna rutin.

2.2.1 Inhyrd personal

Arbetsmiljöansvar för inhyrd personal ligger på den som hyr in personal för arbetets utförande.

2.3 Samordningsansvarig

SHP har som innehavare av anläggning ansvar för arbetsmiljön och samordning på arbetsplatsen enligt arbetsmiljölagen och *AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete*. I Kraftverk Söders anläggningar är samordningsansvaret upphandlat i drift- och underhållsavtal. I projekt kan samordningsansvaret vara upphandlat av annan part vilket framgår i arbetsmiljöplanen. Samordningsansvarig har bland annat följande arbetsuppgifter:

- Samordna och kontrollera arbeten som utförs innanför driftstaketet eller vattenkraftanläggningen
- Informera om SHPs regler, rutiner, särskilda förhållanden och risker på arbetsplatsen.
- Kontrollera för anläggningsinnehavarens räkning att arbetare har tillräcklig kompetens.
- Se till att inga obehöriga vistas inom SHPs anläggningar.
- Se till att utpekad samordningsansvarig finns anslagen i anläggningen.
- Vid projekt, ej bygg- och anläggning, ansvara för att upprätta och uppdatera arbetsmiljöplanen.
- Vid bygg- och anläggningsprojekt, se till att samråd sker med BAS-U.

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfördare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 4 (14)

2.4 BAS-P / BAS-U

Om bygg- och anläggningsarbete ska bedrivas på anläggning utser SHP en byggarbetsmiljösamordnare för planering och projektering (BAS-P) samt för utförande (BAS-U). Externa BAS-P och BAS-U uppdrag ska göras skriftligen.

3 Arbete på anläggning, arbetstider och nycklar

Driftcentralen och samordningsansvarig alternativt BAS-U ska meddelas när arbete påbörjas och avslutas vid en anläggning. För att få arbeta ensam på SHPs anläggning ska man:

- Erhållit en lokal säkerhetsintroduktion på plats av en representant med god kunskap om anläggningen.
- Genomgå utbildningarna SSG Entré Grundkurs och SSG Entré Sydkraft Hydropower.
- Genomgå lämplig ESA utbildning utifrån arbetsuppgift och anläggning.

Personer som inte uppfyller ovan angivna krav ska ledsagas under vistelse i anläggning.

3.1 Arbetstider

Vid projekt skapar projektledaren en rutin tillsammans med DC för hur den löpande kontakten ska se ut. Projektledaren bestämmer regler för arbetstiden inom projektet, vilket redovisas i arbetsmiljöplanen.

3.2 Ensamarbete

Vid planering av ensamarbete ska en riskidentifiering utföras av arbetsgivaren för att garantera möjlighet till kontakt och för att minimera den ökade risken som uppstår på grund av ensamarbete. För mer information, se *AFS 1982:3 Ensamarbete*.

3.3 Nycklar och ID-kort

Samordningsansvariga i Kraftverk Norr tillhandahåller nycklar. I Kraftverk Söder ansvarar anläggningsansvariga och projektledare för beställning av nycklar eller tagg. Nycklar och taggar ska vara personligt kvitterade och kopplas till tillträdeskrav. Administrationen sker via receptionen i Sundsvall.

Alla som rör sig inom SHPs anläggningar ska kunna visa upp giltig ID-handling.

4 Utbildningar, utbildningsbevis och språkkrav

Alla huvudentreprenörer skall fylla i och sända in mallen "List of staff at site" upp till två månader före projektstart på plats, enligt överenskommelse med beställaren. Personer som inte finns med på listan kommer att hanteras som besökare med påföljande restriktioner.

4.1 Lokal säkerhetsintroduktion

Personer som arbetar och besöker en anläggning för första gången ska genomgå en lokal säkerhetsintroduktion på plats. Den som tar in personer till en anläggning ska säkerställa att den lokala säkerhetsintroduktionen blir genomförd. Introduktionen ska ges av person med god kunskap om anläggningen och den ska behandla följande delar:

- Identifierade risker, känsliga områden och åtgärder
- Miljö- och arbetsmiljöplaner
- Rutiner för nödläge, utrymning och återsamling

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 5 (14)

- Utrustning för personligt skydd, brand och första hjälpen
- Informationstavlor vid entré/infarter med säkerhetsregler
- Organisation och ansvar – Samordningsansvarig, skyddsombud, BAS-U och DC Sundsvall
- Behörigheter och tillstånd
- Ta del av och känna till, för arbetet relevanta, anläggnings specifika instruktioner rörande HSE

Entreprenören ska utbildas och övas i utrymning om beställare, BAS-U eller samordningsansvarig så bedömer. Övningar kan ske i samarbete med räddningstjänsten.

4.2 SSG

SSG Entré Grundkurs och SSG Entré Sydkraft Hydropower ska genomföras individuellt med godkänt resultat innan arbete påbörjas och SSG-kortet ska kunna uppvisas på plats, utbildningen är giltig i tre år. Entreprenörer hanterar SSG för sina egna anställda.

4.3 ESA - Energibranschens säkerhetsanvisningar

SHP tillämpar säkerhetsanvisningar framtagna genom Energiföretagen Sverige:

- ESA 14 (Grund och Arbete) - elektriska arbeten och arbeten i elektrisk anläggning.
- ESA Vattenvägar - arbeten på eller nära rörlig anläggningsdel, arbeten på avställd rörlig anläggningsdel eller arbeten i och invid vattenvägar

4.4 Utbildningsbevis

Giltigt utbildningsbevis för arbete där det krävs ska kunna uppvisas då det efterfrågas.

4.5 Språkkrav

Den som anlitar arbetskraft som inte behärskar svenska språket ska säkerställa att personalen behärskar följande nivåer i engelska enligt CEFR = Common European Framework of Reference for Languages:

- Arbetsledning och dess ersättare: engelska enligt nivå B2
- Övriga arbetstagare: engelska enligt nivå A2
- Arbetsledning och dess ersättare: måste kunna kommunicera med alla som de arbetsleder på lägst nivå B2 i något språk

5 Riskhantering

Arbetsgivaren ska regelbundet undersöka och riskbedöma arbetsmiljön och upplysa arbetstagarna som vistas på anläggningen om identifierade risker. Arbetsgivaren ska också säkerställa att arbetstagarna har tillräckliga kunskaper om säkerhetsåtgärder för att förebygga risker. Inför varje arbete ska en riskanalys utföras. En sista minuten riskanalys ska utföras i direkt anslutning till arbetets början.

5.1 Skyddsron

Skyddsron utförs för att undersöka miljö- och arbetsmiljöförhållanden samt identifiera eventuella risker. Periodicitet fastställs av samordningsansvarig alternativt BAS-U och kallad entreprenör är skyldig att delta. Skyddsronen ska inledas med en genomgång av föregående protokoll och åtgärder som inte kan vidtas omedelbart ska föras in i en handlingsplan.

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 6 (14)

5.1.1 Skyddsronder i projekt

Protokoll från skyddsronder anslås synligt på anläggningen samt skickas till SHPs projektledare och HSE-ansvariga via shp.hsse@uniper.energy.

5.1.2 Årliga skyddsronder

Minst en gång per år ska skyddsrund utföras i respektive kraftverk. I det arbetet ingår att kontrollera tidigare utförda skyddsronder samt eventuella safety walks. Ansvar för att årliga skyddsronder utförs är underhållsledare i Kraftverk Norr och grundservice i Kraftverk Söder.

5.2 Riskbedömningar

Skriftliga riskbedömningar och tillhörande handlingsplan ska utföras för arbetsuppgifter med stora risker. Exempel på sådana arbeten är:

- Tunga lyft
- Arbeten i slutna utrymmen
- Arbeta med personlig fallskyddsutrustning
- Arbeten i anslutning till stora naturvärden, vilka framgår av lokal miljöhänsynsinstruktion.

Plan för räddningsinsats ska upprättas innan arbete påbörjas då riskbedömning visat att det behövs.

6 Kemiska produkter och risker

Kemikalieanvändningen inom SHP ska minimeras och skadliga produkter för människors hälsa eller miljö ska bytas ut mot mindre farliga, som ändå uppfyller kvalitetskraven. Enligt *Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43* har arbetsgivaren ett ansvar för att riskbedömningar genomförs för arbeten med kemiska risker. Enligt miljöbalkens försiktighetsprincip ska en produkt med okända egenskaper hanteras som farlig produkt. Underhållspersonal samt grundserviceentreprenörer ansvarar för att minst en gång per år se över att kemikalieförteckningen i kemikaliehanteringssystemet stämmer överens med vilka produkter som finns i anläggningen, samt rensa ut sådana produkter som inte längre används.

Vid större projekt där kemiska ämnen över 1 ton importeras, gäller även tillverkning, ska importören försäkra sig om att dessa är registrerade till Europeiska kemikaliemyndigheten (Echa) senast 31 maj 2018.

Vid arbete med kemikalier, säkerställ att absorptionsmedel finns tillgängligt under arbetet för att kunna hantera eventuellt spill.

6.1 Säkerhetsdatablad

Den som avser använda en kemisk produkt vid SHPs anläggningar ska innan användning lämna säkerhetsdatablad på svenska till HSE-ansvariga via shp.hsse@uniper.energy. Det ska även lämnas uppgifter om vilka alternativa produkter som har valts bort i valet om minst farliga produkt samt vilka mängder som avses användas. HSE-ansvariga godkänner produkter som uppfyllt produktvalet och uppdaterar kemikalieförteckningen i bolagets kemikaliehanteringssystem där även säkerhetsdatablad och

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfördare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 7 (14)

riskbedömningar läggs in. Säkerhetsdatablad alternativt skyddsblad ska finnas tillgängliga, där produkten förvaras, på svenska och det språk användaren förstår. HSE-ansvariga ska meddelas när en produkt inte längre används och kan plockas bort ur anläggningen.

6.2 Förvaring och märkning

Kemiska produkter ska förvaras på anvisad plats med tydliga skyltar och anvisningar om eventuella faror och vara utrustad med skydd mot läckage. Produkter i projekt förvaras separat från produkter som används för drift- och underhåll.

Förvaringskärl och anläggningsdelar ska vara tydligt märkta enligt *Kemiska arbetsmiljörisker AFS 2014:43* och *CLP-förordningen (EG) nr 1272/2008* på svenska med avseende på innehåll och vara väl förslutna. Projektentreprenörer märker sina produkter med företagsnamn och ansvarar för att samtliga produkter, som inte är installerade i anläggningen, tas bort ur anläggningen efter avslutat projekt och att HSE-ansvariga meddelas om detta. Kärl med okänt innehåll hanteras som farligt avfall.

6.3 Bekämpningsmedel

Användning av bekämpningsmedel t.ex. ogräs- eller råttgift ska undvikas. Enligt *Förordning om bekämpningsmedel SFS 2014:425* krävs användningstillstånd från länsstyrelse med utbildningskrav vid spridning av växtskyddsmedel av klass 1 och 2, anges i säkerhetsdatabladet, samt tillstånd eller anmälan till kommunal nämnd. Vid användning av klass 1 biocidprodukt mot skadedjur krävs användningstillstånd av Folkhälsomyndigheten.

6.4 SF6 och Köldmedium

Anläggningsansvarig och underhållspersonal i anläggning där isolergasen SF₆ förekommer (i brytare samt köldmedium i värmepumpar, kylnings- eller luftkonditioneringsutrustning) ska vara instruerad i hur utrustningen hanteras. Enligt *EG/517/2014 Förordning om fluorerade växthusgaser* krävs periodisk läcksökning för köldmedier över 5 ton CO₂ ekvivalenter, läckagekontroll för utrustning innehållande mer än 6 kg SF₆ och läckagevarningssystem för utrustning innehållande mer än 21 kg SF₆.

6.5 Olja

Vatten som släpps ut till omgivningen får inte ha en oljehalt överstigande 5 mg/l. Hårdare utsläppskrav kan finnas uppsatta inom respektive kommun. Utrustning som inte längre används ska tömmas på olja och oljan om möjligt återanvändas eller tas om hand som farligt avfall. Vid risk för PCB-kontaminerad olja ska oljeprover skickas på analys och anläggningsansvarig/HSE koordinatör kontaktas.

Hydraulolja som används i entreprenadmaskiner måste finnas med på RISEs lista över produkter som uppfyller miljökraven i Svensk standard 15 54 34, Hydraulvätskor – Krav och provningsmetoder.

7 Avfall

Enligt *Miljöbalkens 15 kap 10§* ska Avfallshierarkin gälla för att minimera mängden avfall. I första hand ska avfallet återanvändas, därefter materialåtervinnas, följt av energiåtervinning och i sista hand deponeras. Enligt *Avfallsförordningen (2011:927)* ska allt avfall sorteras på anvisad plats, vara skyddat mot påkörning, väder och vind, mätas och dokumenteras innan borttransport till godkänd avfallsmottagare. Entreprenör ansvarar för sortering, dokumentering och borttransport av eget avfall.

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 8 (14)

Mängder och typer av avfall ska ingå i den årliga miljödataredovisningen till HSE-ansvariga enligt särskild mall. Lokal förbränning av avfall får inte förekomma. Undantag kan ges av anläggningsansvarig för rent växtavfall, under förutsättning att kommunen så tillåter, se Lokal miljöhänsynsinstruktion.

7.1 Farligt avfall

Enligt avfallsförordningen (2011:927), Naturvårdsverkets allmänna råd NFS 2004:14 och NFS 2005:3 är transport av farligt avfall tillståndspliktig i mängder över 100 kg eller liter/år eller om avfallet innehåller kvicksilver (hela lysrör undantaget), cyanid, kadmium eller PCB-produkt. Transport av mängder under tillståndsplikt kräver anmälan till länsstyrelsen vart femte år. Transportdokumentation ska upprättas och arkiveras i 3 år. Farligt avfall är märkt med * i bilaga 4 till avfallsförordningen (2011:927). Exempel på farligt avfall är asbest, oljor, lysrör, impregnerat virke, elektrisk utrustning, glykol etc.

Miljöbod vid anläggning är avsedd för kemikalier och farligt avfall i ordinarie drift- och underhållsarbete. Kemikalieavfall ska tydligt skiljas från kemikalier som används i verksamheten.

8 Heta arbeten

Varje företag som ska utföra heta arbeten ska ha en tillståndsansvarig som är skriftligen godkänd av SHP. Blanketten *Uppdrag som tillståndsansvarig vid brandfarliga heta arbeten* ska fyllas i och tillståndsansvarig ansvarar för att *Säkerhetsregler för heta arbeten* följs. Både den tillståndsansvarige och hetarbetaren ska ha utbildning i heta arbeten med certifikat utfärdat av Brandskyddsföreningen eller dess motsvarighet i Finland, Norge och Danmark.

9 Trånga ledande utrymmen

Ett trångt ledande utrymme begränsas i huvudsak av elektriskt ledande begränsningsytor. Vid arbete inom utrymmet är det sannolikt att en person kan komma i kontakt med elektriskt ledande delar med en avsevärd del av kroppen och där möjligheten att avbryta kontakten är begränsad. Exempel på trånga ledande utrymmen är i tilloppstub, tryckoljesystem, turbin spiral, utskovslucka och sugrör.

Utrustning som används måste antingen drivas med batteri, matas med skyddsklenspänning (SELV) eller matas via en skydds- alternativt isolertransformator. Utrustningens matning ska vara placerad utanför det trånga ledande utrymmet.

Samtliga 230 V AC skyddsseparerade uttag ska ha egen transformatorlindning samt endast användas för ett handhållet elverktyg eller portabel mätutrustning. Kablar ska vara synliga och skyddade mot yttre påverkan, max tillåten frånkopplingstid vid 2-poligt fel är 0,4 sek.

Vid max 60 VDC eller 25 VAC skyddsklenspänning (SELV) får man använda en eller flera handlampor per uttag. Kablar ska vara synliga och skyddade mot yttre påverkan.

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 9 (14)

10 Utrustning, maskiner, verktyg och skyddsanordning

10.1 Skyddsanordning

Den som ska använda maskiner eller utrustning ska kontrollera att skyddsanordningar fungerar säkert innan arbete påbörjas. En skyddsanordning får endast tas bort efter riskbedömning och tillstånd från samordningsansvarig/BAS-U. Om ett arbete innebär en risk för att någon skadas måste en tillfällig skyddsanordning t.ex. skyddsräcke, avspärrning eller skyltning sättas upp kring arbetsområdet. Tillfälliga skyddsanordningar får endast tas bort av person som uppfört dem. Alla öppningar ska täckas för att kunna bära tänkbar belastning, monteras fast och markeras.

10.2 Personlig skyddsutrustning

Arbetsgivare ansvarar för att tillhandahålla personlig skyddsutrustning i fullgott skick med instruktion om korrekt användning. Anpassade krav ska utformas och anges i arbetsmiljöplan.

Skyddshjälm och skyddsskor ska alltid användas i anläggningarna, detta gäller även besökare. Varselkläder ska användas vid lyft och där fordonstrafik förekommer. Besökare ska alltid ha varselväst/varselkläder. För arbete med elektriska kopplingar och elarbete krävs ljusbågstestade kläder. Med kläder i det här sammanhanget avses kläder man har ”utanpå”, underkläder, skor, handskar, hjälm och visir.

Övrig skyddsutrustning ska användas där riskanalysen så kräver. Exempel på sådan utrustning är flyktmask, flytväst, handskar, andningsskydd, hörselskydd, skyddsglasögon, fallskydd och ficklampa. Användaren ansvarar för att den personliga skyddsutrustningen bibehålls i gott skick. Se även *AFS 2001:3 Användning av personlig skyddsutrustning*.

10.3 Handverktyg, handmaskiner

Entreprenörer tillhandahåller egna handverktyg och handmaskiner. Vinkelslipar ska vara försedda med handtag så att de kan hållas med två händer samt vara utrustade med återstartsskydd, justerbart skivskydd, broms, kastskydd och dödmansgrepp. Vid användning av vinkelslip krävs personlig skyddsutrustning i form av; skyddsglasögon, visir, handskar och kläder som täcker armarna.

10.4 Besiktningsskyldig utrustning

Varje arbetsgivare ansvarar för underhåll, besiktning, tillsyn och daglig kontroll av egen teknisk utrustning. Intyg från årlig kontroll av besiktningsskyldig utrustning ska uppvisas för samordningsansvarig innan arbete påbörjas.

10.5 Ställningar

Vid arbete på ställning över 1 m fallhöjd ska ställning förses med minst 1 m höga tvåledade skyddsräcken och en minst 0,1 m hög fotlist. Om detta inte är möjligt ska godkänd fallskyddsutrustning användas. Hål och öppningar ska avspärras och varningsskyltar ska finnas.

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 10 (14)

Ställningsbyggande entreprenör ska vara auktoriserad hos ställningsentreprenörernas branschorganisation STIB eller motsvarande och ansvara för att riskbedömning genomförs innan ställning börjar byggas. I riskbedömningen ska även behov av avspärrning runt ställningen under uppförandet och i bruksskedet ingå. Se även AFS 2013:4

10.6 Stegar och arbetsbockar

Stege får endast användas som tillträdesled och för kortvarigt arbete från stegen, om arbetet kan ske med en hand, såsom städning, byte av trasiga lampor, enklare smörjning, enstaka monteringar, utbyten och justeringar. Stegen måste vara kortare än 5 meter.

Alla lösa stegar och arbetsbockar ska vara typkontrollerade och märkta med:

- Tillverkarens eller importörens namn
- Tillverkningsår
- Typbeteckning samt
- Tillämplig standard alternativt kontrollorganets eller certifieringsorganets namn och typkontrollintygets nummer.
- Vid behov ska de också vara märkta med monteringsanvisningar.

10.7 Arbete med lyftanordningar och lyftredskap

Lyft ska värderas innan de påbörjas så att det kan utföras på ett säkert sätt under rådande förutsättningar.

För alla lyft gäller att:

- Förare av lyftanordning är ansvarig
- Lyftanordning ska vara besiktad
- Lyft ska ske den säkraste vägen
- Lyft ska utföras på så låg höjd som möjligt
- Säkerhetsavstånd ska fastställas
- Lyftredskap ska vara kontrollerade, godkända och tydligt märkta med max tillåten last
- Lyft får inte utföras över människor

En lyftplan ska upprättas om arbete behöver genomföras med personer under hängande eller om lyftet kan resultera i allvarlig skada för anläggningen. Ifylld lyftplan ska delges Uniper.

Vid lyft där arbete behöver genomföras med personer under hängande last ska lasten ska vara mekaniskt begränsad så att risken för personskada motverkas.

Om lyftet kan resultera i allvarlig skada för anläggningen ska anläggningen man lyfter över tas ur drift. Identifierade risker pga tappad last ska elimineras eller begränsas

I anslutning till att lyftet påbörjas ska en sista minuten riskanalys genomföras.

Personlig fallskyddsutrustning är obligatorisk vid användning av mobil arbetsplattform och alla personer i liften ska vara förankrade i definierad förankringspunkt.

10.7.1 Förare av lyftanordning

Förare av lyftanordning ska inneha:

- Giltigt certifikat
- Arbetsgivarens intyg

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 11 (14)

- Anläggningsägarens tillstånd (Samordningsansvarig alternativt BAS-U)

11 Brandsäkerhet

11.1 Brandutrustning och brandlarm

Anläggningarna ska vara försedda med mobila och underhållna släckanordningar. Det är ett gemensamt ansvar att minimera brandbelastningen. Vid larm ska arbetet avslutas skyndsamt, ventiler på gastuber stängas och återsamling ske på anvisad återsamlingsplats. Hiss får inte användas vid utrymning. Dörrar ut från driftrum ska vara försedda vertikal nödöppnare.

11.2 Gasflaskor

Gasflaskor ska förvaras stående på avsedd förvaringsplats, vara väl förankrade och ha skyddshuven på. Acetylentuber måste vara försedda med bakslagsspärr och svetshandtaget ska vara försett med backventil på både acetylen- och syrgassidan. På ytterdörren ska skylt upplysa om att gasflaskor finns i byggnaden.

12 Miljö- och Arbetsmiljöplan

I varje projekt som utförs vid SHPs anläggningar ska en miljö- och arbetsmiljöplan upprättas i syfte att arbeta säkert och minimera miljöpåverkan från arbetet. *AFS 1999:3 Byggnads- och anläggningsarbete*, ställer krav på arbetsmiljöplan. För projekt som drivs som processupprustning har SHP beslutat att arbetsmiljöplan ska upprättas. En miljöplan ska säkerställa att *Miljöbalkens 2 kap Hänsynsregler* uppfylls. SHP tillhandahåller en mall för framtagande av miljö- och arbetsmiljöplan. Om entreprenören väljer en egen mall för miljö- och arbetsmiljöplan ska minst följande delar beskrivas:

1. **Organisation** med utpekat ansvar för miljö- och arbetsmiljöfrågor
2. **Regler och krav** som ska gälla på arbetsplatsen
3. Hur **olyckor, tillbud och avvikelser** från krav hanteras och dokumenteras och rapporteras till SHP.
4. **Nödlägesrutin** med larmlista och kontaktpersoner.
5. **Avfallshantering**, sortering, förvaring och transport
6. Hur **energi- och resursanvändningen, inklusive transporter** minimeras
7. **Kemikalieförteckning**, säkerhetsdatablad, hantering och förvaring samt beskrivning hur minsta farliga produkter valts och hur kemikalieanvändningen minimeras.
8. **Annan verksamhet** som kan påverka/påverkas av arbetet på arbetsplatsen
9. **Risker för hälsa och miljö** med förebyggande åtgärder och skyddsåtgärder, varav minst följande risker för människors hälsa eller miljö ska beaktas:

- Fall - arbete som utförs på höjd över 2 meter
- Schaktningsarbete med risk för ras
- Arbete med farliga kemiska och biologiska ämnen (t.ex. asbest, damm, hårdplast)
- Arbete med joniserande strålning
- Arbete vid högspänningsledning
- Arbete med drunkningsrisk
- Arbete under jord – tunnlar, brunnar, rör
- Arbete med dykarutrustning
- Arbete i kassun

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 12 (14)

- Sprängning och arbete med sprängämnen
- Arbete med tunga byggelement och formbyggnadselement
- Arbete intill vägar och järnvägar
- Rivning av bärande konstruktioner och hälsofarliga material.
- Arbete som kan medföra utsläpp av olja eller andra kemikalier i miljön.
- Arbete som kräver en avsänkning av vattenytan och torrläggning.
- Arbete som kan orsaka grumling
- Grävarbete i känslig mark, inom vattenskyddsområde, våtmark, eller annat skyddat område.
- Att påträffa förorening i mark eller vatten.
- Arbete som ger uppkomst av avfall eller farligt avfall.
- Förbrukning av material inklusive massor.
- Transporter.
- Energiförbrukning.
- Övrigt.

För bygg- och anläggningsarbeten ansvarar BAS-P för att underlag till arbetsmiljöplanen tas fram i planerings- och projekteringsskedet. För genomförandet ansvarar BAS-U för att anpassning och uppdatering sker av arbetsmiljöplanen. För övriga arbeten ansvarar samordningsansvarig (AML) för arbetsmiljöplanens upprättande och uppdatering.

I samtliga fall ska varje entreprenör lämna in en miljöplan samt underlag till arbetsmiljöplanen i god tid, senast fyra veckor innan arbetena påbörjas. Detta för att ansvarig ska hinna sammanställa och uppdatera den gemensamma arbetsmiljöplanen så att den finns klar en vecka före projektets start. Den gemensamma arbetsmiljöplanen ska gås igenom med alla inblandade entreprenörer vid projektstart.

Arbetsmiljö- och miljöplanen ska vara specifikt beskriven för platsen och revideras löpande vid förändringar av arbetsmetoder, yttre förutsättningar och risker. Den ska finnas tillgänglig för alla på arbetsplatsen. Det får bara finnas en arbetsmiljöplan i ett projekt. Däremot kan varje entreprenör ha sin egen miljöplan.

12.1 Arbetsplatsdispositionsplan (APD-plan)

I projekt ska vid behov en arbetsplatsdispositionsplan, APD-plan, upprättas och anslås.

13 Incidenter, riskobservationer och riskfyllda beteenden

13.1 Incident

En incident är antingen en olycka eller ett tillbud. En olycka är en händelse som har orsakat skada på människa, miljö eller anläggning. Ett tillbud är en händelse som skulle kunna orsaka skada på människa, miljö eller anläggning om förhållandena varit annorlunda.

Olyckor och tillbud ska snarast rapporteras till driftcentralen via 060-12 77 77 för anläggningar i Kraftverk Norr eller via 060-12 93 95 för anläggningar i Kraftverk Söder, alternativt genom Samordningsansvarig/BAS-U som i sin tur meddelar driftcentralen. Information om förlopp, orsak, skador och vidtagna åtgärder ska ingå. Kom ihåg att:

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfärdare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 13 (14)

- Om det finns risk för ytterligare skada på människa, miljö eller anläggning skall man försöka stoppa detta utan att själv utsätta sig för fara.
- Vid utsläpp av kemikalier, redovisa omhändertagen mängd och uppsamlat material till SHP. Detta ska även ingå i den årliga miljödatarapporteringen.

13.2 Riskobservationer och förbättringsförslag

Den som observerar ett förhållande som kan leda till fara för människa, miljö, anläggning eller drift ska genast åtgärda förhållandet. Om detta inte går ska arbetet stoppas och arbetsgivare och skyddsombud omedelbart underrättas. Riskobservationer som upptäcks ska dokumenteras och följas upp.

Som hjälp för dokumentering finns "Safety Awareness Card" att tillgå på anläggningarna, dessa skickas till anläggningsansvarig/underhållsledare/projektledare samt HSE-ansvariga via shp.hsse@uniper.energy. Andra observationer som exempelvis synpunkter från allmänhet ska rapporteras till DC och registreras i Lotsen.

13.3 Utredning av incidenter

Arbetsgivaren har ett ansvar att utreda olyckor, tillbud och missförhållanden. Entreprenörer som verkar på SHPs arbetsplatser är skyldiga att samverka och delta i utredningar av incidenter för att aktivt förebygga olycksfall och ohälsa på arbetsplatsen.

14 Tillfälliga etableringar

Placering av bodar och förråd samt inkoppling av vatten, avlopp och byggkraft ska ske enligt SHPs anvisning. Byggcentraler 220/380 V ska vara försedda med jordfelsbrytare och samtliga kablar ska skyddas för mekanisk åverkan.

15 Alkohol och droger

Arbetsplatsen ska vara alkohol- och drogfri. Slumpvisa drog- och alkoholtester kan genomföras. Även användning under fritid före arbetstid som kan påverka arbetets utförande ska avstås. Personer som är påverkade av alkohol eller droger avvisas omgående från arbetsplatsen. Rökning får endast ske utomhus på anvisad plats och fimpar slängs i anvisat avfallskärl.

16 Ordning och reda

Material och avfall ska förvaras på anvisad plats. Skräp ska omhändertas kontinuerligt under arbetsdagen. Hinder och snubbelrisker ska undanröjas i synnerhet i tillträdesleder, trappor, på ställningar och arbetsplattformar. Transport- och utrymningsvägar får aldrig blockeras. Entreprenörer håller ordning och reda inom respektive entreprenadområde och personalutrymme med daglig renhållning.

Tillträdesleder och parkeringar ska snöröjas och sandas för att motverka halkrisk. Ansvar för detta regleras enligt avtal.

17 Trafikregler

När riskbedömning kräver ska en trafikanordningsplan, TA-plan, tas fram som visar tillfälliga trafiklösningar. Denna ska finnas uppsatt och tillgänglig för alla. Inom arbetsområdet får fordonsparkering endast ske på anvisad plats. Generell hastighetsbegränsning inom anläggningsområdet

<i>Rubrik</i> HSE-krav inom vattenkraften		
<i>Gäller fr o m</i> 2019-03-06	<i>Dokument id</i> S3694	<i>Utgåva nr</i> 3
<i>Utfördare</i> Marie Jacobsson	<i>Godkänd</i> Sara Jönsson	<i>Sida nr (av)</i> 14 (14)

är 30 km/h. Arbetsfordon ska vid backning använda ljud- och ljussignal. Transportvägar får inte blockeras.

Vid parkering av fordon nere i underjordstation ska fordonet ställas med färdriktningen ut ur stationen, vindrutan på förarsidan lämnas öppen och nyckeln läggs på förarsätet. Vid en eventuell evakuering används nödknappen för att koppla ur alkolåset.

18 Buller

Buller ska reduceras så nära källan som möjligt och skärmas av genom planering och val av metoder, maskiner och utrustning. Ljudanläggningar (radio, hörselkåpor med radio eller motsvarande) får endast användas efter godkännande av arbetsgivaren och BAS-U/Samordningsansvarig.

Om den genomsnittliga ljudnivån under en 8-timmars arbetsdag är 80 dB(A) eller mer ska arbetsgivaren informera och utbilda arbetstagarna om riskerna med buller samt tillhandahålla hörselskydd. Om den genomsnittliga ljudnivån under en 8-timmars arbetsdag är 85 dB(A) eller mer måste arbetsgivaren genomföra åtgärder, se till att hörselskydd används, erbjuda hörselundersökning samt skylta.

19 Dammande arbete

Dammande arbete ska reduceras så nära källan som möjligt och skärmas av genom planering och val av metoder, maskiner och utrustning exempelvis bevattning, vattenbegjutning, integrerat utsug på maskin/verktyg, punktutsug och dammskydd på transportband. Slagbormaskiner ska vara utrustade med dammsugare för att undvika att borrhull sprids.

20 Arbete i mark och vatten

Arbete i mark och vatten ska ske på ett skonsamt sätt så att hänsyn tas till värdefulla naturtyper och skyddsvärda arter bland annat genom att välja miljöanpassade bränslen och tidpunkt för arbete. Uppställning av maskiner, diesel- och oljetankar ska ske i samråd med anläggningsägaren. För att inhämta kunskap om den aktuella platsens naturvärden se aktuell lokal miljöhänsynsinstruktion.

21 Energianvändning

De mest energieffektiva fordonen, maskinerna, materialet och metoderna ska väljas för minimal förbrukning.

22 Miljödatarapportering

Efter avslutat projekt eller senast den 20 januari ska miljödata från det senaste kalenderåret lämnas till HSE-ansvarig via shp.hsse@uniper.energy. Mallar för rapportering av miljödata finns för drift- och underhåll samt projekt.